

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара
Дніпропетровський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України
Центр соціально-політичних досліджень

ГРАНІ

НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНИЙ І
ГРОМАДСЬКО-ПОЛІТИЧНИЙ АЛЬМАНАХ

№ 8 (100) СЕРПЕНЬ 2013

Видається з вересня 1998 року
Періодичність: 12 разів на рік

Дніпропетровськ
Видавництво «Грані»
2013

▲ ГРАНИ

Свідоцтво КВ № 19758 - 9558 ПР
від 19.03.13

ISSN 2077-1800

Постановами президії ВАК України альманах внесено до переліку наукових видань, в яких можуть публікуватися основні результати дисертаційних робіт з:

- соціологічних наук
(протокол №1-05/3 від 14.04.10),
- історичних наук
(протокол №1-05/1 від 10.02.10),
- філософських наук
(протокол №1-05/3 від 14.04.10),
- політичних наук
(протокол №1-05/3 від 14.04.10).

Друкується за рішенням Вченої ради Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара (Протокол № 14 від 01.07.13) та рішенням Вченої ради Дніпропетровського регіонального інституту державного управління НАДУ при Президентіві України (Протокол № 08/160 від 28.08.13).

Редакція не завжди поділяє думки авторів та не відповідає за фактичні помилки, яких вони припустилися. Передрук - тільки з дозволу редакції.

АДРЕСА ВИДАВЦЯ ТА РЕДАКЦІЇ:
вул. Чкалова, 25, Дніпропетровськ,
Україна, 49000
+38(056)744-38-35
almagrani@i.ua, www.grani.org.ua

ДРУК:
ПП Тремпольцев
вул. Мирна, 21, Дніпропетровськ,
Україна, 49066

© «ГРАНІ»

РЕДАКЦІЯ

Головний редактор
С.А. Квітка

Заступники головного редактора

С.В. Шевцов, В.В. Кривошеїн, О.Б. Шляхов, К.М. Колесников

Видавничий редактор

Н.Ю. Яценко

Комп'ютерне макетування

О.В. Касаткіна

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Баштанник В.В.	д.держ.упр., проф.
Бобровська О.Ю.	д.держ.упр., проф.
Болєбрух А.Г.	д.і.н., проф., акад. Укр. академії іст. наук
Бородін С.І.	д.і.н., проф.
Бурлака Д.К.	д.філос.н., проф. (Росія)
Венгер Н.В.	д.і.н., проф.
Висоцький О.Ю.	д.п.н., проф.
Гнатенко П.І.	д.філос.н., проф., член-кор. Національної академії пед. наук України
Городяненко В.Г.	д.і.н., проф.
Гайнутдінова Л.О.	д.п.н., проф. (Росія)
Дрешпак В.М.	д. держ. упр., доц.
Іваненко В.В.	д.і.н., проф., акад. Укр. академії іст. наук
Катаєв С.Л.	д.соціол.н., проф.
Кирилок Ф.М.	д.філос.н., проф., акад. Укр. академії політ. наук
Корх О.М.	д.філос.н., проф.
Кривошеїн В.В.	д.п.н., проф.
Липовська Н.А.	д. держ. упр., проф.
Лобанова А.С.	д.соціол.н., проф.
Нікілев О.Ф.	д.і.н., проф.
Осетрова О.О.	д.філос.н., проф.
Побочий І.А.	д.п.н., проф.
Прокопенко Л.Л.	д.держ.упр., доц.
Пронякін В.І.	д.філос.н., проф.
Світленко С.І.	д.і.н., проф.
Святець Ю.А.	д.і.н., проф.
Серьогін С.М.	д. держ. упр., проф.
Суїменко Є.І.	д.філос.н., проф.
Сурмін Ю.П.	д.соціол.н., проф., акад. Укр. академії політ. наук
Токовенко О.С.	д.філос.н., проф., акад. Укр. академії політ. наук
Тулиця О.Л.	д.п.н., проф.
Удод О.А.	д.і.н., проф.
Хижняк Л.М.	д.соціол.н., проф.
Хміль В.В.	д.філос.н., проф.
Хожило І.І.	д. держ. упр., доц.
Шаров Ю.П.	д. держ. упр., проф.
Шевцов С.В.	д.філос.н., проф.
Шепєлев М.А.	д.п.н., проф.
Шляхов О.Б.	д.і.н., проф.
Юрченко С.В.	д.п.н., проф.
Якунін В.К.	д.і.н., проф.

ЗМІСТ

ІСТОРІЯ

Іваненко В.В. Феномен становлення Дніпропетровська як «соціалістичного міста» у 1920-х – 1930-х роках: концептуальний вимір та реальна практика	7
Болебрух А.Г. Сон в летнюю ночь (городская фантазия не по В. Шекспиру)	20
Світленко С.І. Відродження і збереження історичної пам'яті: загальнонаціональний та регіональний аспекти	27
Шляхов О.Б. Загострення соціально-класового протистояння на Катериноставщині та шляхи його подолання у поглядах керівників губернії кінця ХІХ ст.	37
Журба О.І. Сто лет днепропетровскому «цеху историков»	46

ПОЛІТОЛОГІЯ

Суліма Є.М. Глобальна етика: сутність і призначення	55
Токовенко О.С. Трансформація концептуальних засад політичної науки у культурно-історичному контексті	65
Шепелєв М.А. Концепції гегемонії у сучасній геополітичній науці	71
Третяк О.А. Публічна сфера політики демократичного суспільства: між політичною теорією та громадською практикою	77
Тупиця О.Л. Профспілки та суспільні рухи: способи і форми взаємодії	84
Романенко Ю.В. Маніпулювання макроідентичністю в масових комунікаціях: до постановки проблеми	89

ФІЛОСОФІЯ

Гнатенко П.І. Гражданское общество в контексте изменений, происходящих в Украине	96
Пронякин В.И. Зияющий дискурс, или Интерпретативный беспредел. Ницше в рецептивном поле постмодерна	100
Шевцов С.В. Днепропетровская школа философии: от региона метафизики к метафизике региона	112
Окорочков В.Б. Диахронно-синхронический топос бытия человека и проблемы антропологического времени	118
Осетрова О.О. «Комплекс Прометея» та «комплекс Емпедокла» як фрагменти «Поетики вогню» Г. Башляра	125
Хмель В.В. Образование и культура в современном измерении	130

СОЦІОЛОГІЯ

Городяненко В.Г. Становление и развитие социологической науки в Днепропетровском регионе	137
Кривошеїн В.В. Виборча фреквенція як індикатор політичної активності	141
Демичева А.В. Перспективи міських досліджень: можливі напрямки та практика проведення	149
Ходус Е.В. Приватность как атрибутивная характеристика современного опыта субъектности: к постановке проблемы	156

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ТА МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ

Бородін Є.І. Визначення повноважень районної у місті ради як проблема місцевого самоврядування в Україні (на прикладі міста Дніпропетровська)	162
Квітка С.А. Партнерство влади та бізнесу: європейські підходи і концепції	169
Баштанник А.Г., Баштанник В.В. Механізми державного регулювання трансформаційних процесів у системі судової влади України	174
Липовська Н.А. Розвиток наукової спеціальності «Державна служба» у Дніпропетровську	180

GRANI

№ 8 (100) AUGUST 2013
Scientific-theoretical and
social-political almanac

Published from September 1998
Certificate KB № 19758 - 9558 IIP
from 19.03.13

ISSN 2077-1800

FOUNDERS:

The Oles Honchar Dnepropetrovsk
national university,
Dnepropetrovsk regional institute of
public administration, the National
academy of public administration,
office of the President of Ukraine,
Centre of sociopolitical research
PERIODICITY: 12 times on a year

By Decrees of the Presidium of HAC
of Ukraine the almanac was included
in the list of scientific editions, which
can publish the main results of the-
ses:

- sociological sciences (the protocol
№ 1-05/3 of 4/14/10)
- historical sciences (the protocol
№ 1-05/1 of 10/02/10)
- philosophical sciences (the protocol
№ 1-05/3 of 04/14/10)
- political sciences (the protocol
№ 1-05/3 of 04/14/10).

Published by the decision of the Aca-
demic council of The Oles Honchar
Dnepropetrovsk national univer-
sity Protocol № 14 dated 01.07.13
and the decision of the Academic
council of Dnepropetrovsk regio-
nal institute of public admini-
stration, the National academy of
public administration, office of
the President of Ukraine Protocol
№ 08/160 of 28.08.13

Editorial staff doesn't share the au-
thor's thoughts in any cases and bear
responsibility for their actual mis-
takes. Reprinting - with the edito-
rial's permission strictly.

ADDRESS OF THE PUBLISHER AND
EDITORIAL:

25, Chkalov Street, Dniepropetrovsk,
Ukraine, 49000
Tel.: +38(056)744-38-35
almagrani@i.ua, www.grani.org.ua

PRINT:

PE Tremboltsev
21, Mirna Street, Dnepropetrovsk,
Ukraine, 49066

© «GRANI»

EDITORIAL

Editorin Chief:

S.A. Kvitka

Deputy Editorin Chief:

O.B. Shlyakhov, S.V. Shevtsov, V.V. Krivoshein, K.M. Kolesnikov

Managing Editor:

N.Yu. Yatsenko

Computer modeling:

O.V. Kasatkina

EDITORIAL BOARD

Bashtannyk V.V.	Full Prof. Dr.
Bobrovs'ka O.Yu.	Full Prof. Dr.
Bolebrukh A.H.	Full Prof. Dr., academician of the Ukrainian academy of historical sciences
Borodin E.I.	Full Prof. Dr.
Burlaka D.K.	Full Prof. Dr. (Russia)
Wenger N.V.	Full Prof. Dr.
Vysotsky O.Yu.	Full Prof. Dr.
Gnatenko P.I.	Full Prof. Dr., member of the National academy of pedagogical sciences of Ukraine
Gorodyanenko V.G.	Full Prof. Dr.
Haynutdinova L.O.	Full Prof. Dr. (Russia)
Dreshpak V.M.	Assoc. Prof. Dr.
Ivanenko V.V.	Full Prof. Dr., academician of the Ukrainian academy of historical sciences
Kataev S.L.	Full Prof. Dr.
Kyrylyuk F.M.	Full Prof. Dr., academician of the Ukrainian academy of political science
Korh A.M.	Full Prof. Dr.
Kryvoshein V.V.	Full Prof. Dr.
Lypovs'ka N.A.	Full Prof. Dr.
Lobanova A.S.	Full Prof. Dr.
Nikilev A.F.	Full Prof. Dr.
Osetrova O.O.	Full Prof. Dr.
Pobochyj I.A.	Full Prof. Dr.
Prokopenko L.L.	Assoc. Prof. Dr.
Pronyakin V.I.	Full Prof. Dr.
Svitlenko S.I.	Full Prof. Dr.
Svyatets' Yu.A.	Full Prof. Dr.
Seryogin S.M.	Full Prof. Dr.
Suimenko E.I.	Full Prof. Dr.
Surmin Yu.P.	Full Prof. Dr., academician of the Ukrainian academy of political science
Tokovenko O.S.	Full Prof. Dr., academician of the Ukrainian academy of political science
Tupytsya O.L.	Full Prof. Dr.
Udod O.A.	Full Prof. Dr.
Khyzhnyak L.M.	Full Prof. Dr.
Hmil' V.V.	Full Prof. Dr.
Hozhylo I.I.	Assoc. Prof. Dr.
Sharov Yu.P.	Full Prof. Dr.
Shevtsov S.V.	Full Prof. Dr.
Shepelev M.A.	Full Prof. Dr.
Shlyakhov O.B.	Full Prof. Dr.
Yurchenko S.V.	Full Prof. Dr.
Yakunin V.K.	Full Prof. Dr.

CONTENTS

HISTORY

Ivanenko V.V. Phenomenon of becoming of Dnipropetrovsk as a «socialistic city» in 1920-1930: conceptual measuring and real practice	7
Bolebrukh A.G. Midsummer night's dream (urban fantasy is not for W. Shakespeare)	20
Svitlenko S.I. The revival and preservation of historical memory: national and regional aspects	27
Shliakhov O.B. Worsening social and class conflict in Katerynoslav and ways to overcome it in the views of the leaders of the province of the late nineteenth century	37
Zhurba O.Y. Hundred years dnepropetrovsk «workshop historian»	46

POLITICAL SCIENCE

Sulima Ye.M. Global ethics: the nature and purpose	55
Tokovenko O.S. Transformation of conceptual basis of political science under cultural and historical context	65
Shepyelyev M.A. Concept of hegemony in contemporary geopolitical science	71
Tretiak O.A. Public sphere of politics of the democratic society: between political theory and practice of civil activity	77
Tupytsia O.L. Trade unions and social movements: methods and forms of interaction	84
Romanenko Yu.V. Manipulation of macroidentity in mass communications: statement of the problem	89

PHILOSOPHY

Hnatenko P.I. Civil society in the context of changing in contemporary Ukraine	96
Pronyakyn V.I. Gaping discourse or interpretative outrage. Nietzsche in receptive field of postmodern	100
Shevtsov S.V. The Dnepropetrovsk philosophical school: from region of metaphysics to metaphysics of region	112
Okorokov V.B. Diachronic-synchronic topos of human being and problems of anthropological time	118
Osetrova O.O. «Prometheus' complex» and «Empedocles' complex» as fragments of «Fire poetics» by G. Bachelard	125
Khmel V.V. Education and culture in modern measurement	130

SOCIOLOGY

Gorodyanenko V.G. Formation and development of sociology in the Dnepropetrovsk region	137
Kryvoshein V.V. Voting frequentia as an indicator of political activity	141
Demicheva A.V. Prospects of urban studies: possible directions and practice of realization	149
Khodus Ye.V. Privacy as an attributive characteristic of the modern experience of subjectivity: to the statement of the problem	156

PUBLIC ADMINISTRATION AND LOCAL SELF-GOVERNMENT

Borodin Ye.I. Definition of powers in the district in city council as problem of local government in Ukraine (in the example of Dnepropetrovsk)	162
Kvitka S.A. Partnership of power and business: european approaches and conceptions	169
Bashtannyk A.H., Bashtannyk V.V. The mechanisms of state regulation of transformation in the judicial system Ukraine	174
Lypovska N.A. The development of scientific specialty «Government service» in Dnepropetrovsk	180

ПЕРШИЙ ЮВІЛЕЙ АЛЬМАНАХУ

100-й номер журналу це не 100 років життя. Але, як і в житті, кожен номер народжується. Народжується легко або важко, красиво або сумно, з потугами або швидко, мов сонячне світло.

У далекому 1998 році минулого століття, коли все навкруги ще падало у прірву невизначеності, якась невловима «долонь долі» звела у Дніпропетровську в Центрі соціально-політичних досліджень молодих, небайдужих і амбітних молодих науковців (тоді ще аспірантів та студентів, тепер це – професори та доктори наук) абсолютно неформально провести диспут «Якою має бути ідеологія майбутньої України?» Слава Богу, що тривала дискусія згодом завершилась порозумінням того, що час ідеології минув і будь-яка національна ідея принципово не буде відрізнятися від комуністичної.

Але результат запеклої баталії був - ідея створити науковий вісник, в якому можна було б спокійно і розмірливо, а головне – розсудливо оприлюднити свої міркування та дослідження, поставити проти вірування у краще майбутнє науковий аналіз проблем розвитку суспільства. Оскільки погляди та інтереси були досить багатограними, тож і назва науково-теоретичного і, звісно, громадсько-політичного видання виникла сама собою – «Грані». Підґрунтям цього було й те, що з самого початку будь-які соціальні явища обговорювались з різних наукових точок зору - історичних, політологічних, соціологічних, філософських, економічних. Сьогодні такий підхід назвали б трансдисциплінарним або синергетичним. Звісно, це відбувалось неусвідомлено й більше підігрівалось ентузіазмом та романтикою. Але ж романтика як і молодість мають один суттєвий недолік - вони швидко минають, а їм на зміну приходять поміркованість, розсудливість та відповідальність.

Альманах «Грані» поступово набув атрибути наукового видання: ВАКівський фаховий статус, поважаних членів редколегії, високий рівень рецензування статей. Важливим моментом було дотримання усіх вимог, що ставлять перед видавцями державні структури - міністерства юстиції та освіти, Книжкова палата, бібліотека Вернадського тощо. Поступово покращились поліграфія, якість роботи коректорів і, звісно, рівень публікацій. 100 номерів альманаху вмістили в собі 3178 публікацій 1518 авторів з усіх регіонів України та Росії, Молдови, Польщі, Великобританії, Чехії.

У 2011 році стало зрозуміло, що 6 номерів на рік замало - видання стало відомим у наукових колах і черга на публікацію іноді тривала 4-5 місяців. Тож із 2012 року «Грані» виходять щомісяця - 12 разів на рік. Мабуть це одне з небагатьох наукових видань соціально-гуманітарного напрямку в Україні.

Зупинитись на досягнутому неможливо. Змінюється світ і світ науки також. Велика інформаційна мережа створила доступ до інформації та джерел значно простішим. В той же час з'явилися науково-метричні бази, облік і контроль за публікаціями. Державні кордони для науки зникли, є єдиний інформаційний простір і відповідно постали нові завдання перед нашим виданням - реєстрація у науково-метричних системах на кшталт SCOPUS, залучення авторів з інших країн, підняття рівня цитування наших авторів, що на сьогодні є одним з важливих показників діяльності науковця. Розуміємо, що будуть потрібні додаткові зусилля і редакції, і авторів - більш повного використання Internet, впровадження розширених анотацій та посилок англійською мовою, модернізації веб-сайта і його постійного адміністрування. Що ж, як кажуть, щастя – це не відсутність проблем, а вміння їх долати.

Оскільки місцем народження альманаху став Дніпропетровськ, ми вирішили переважно надати місце в ювілейному номері провідним ученим нашого міста. Деякі з них стояли біля колиски «Граней», багато хто є членами редколегії альманаху, і всі вони внесли свій вагомий вклад у розвиток соціально-гуманітарного знання в Дніпропетровську.

100-й номер це своєрідний ювілей, і з цієї нагоди за добрим звичаєм прийнято подякувати тим, хто допомагав і допомагає «Граням». Від щирого серця велика подяка керівникам міста Дніпропетровська - міським головам М.А.Швецю та І.І.Куліченку, керівництву Дніпропетровського національного університету, ректору університету М.В. Полякову та проректору В.В.Іваненку і ще дуже великому числу представників професорсько-викладацького складу класичного університету, який і став першим засновником видання. Ми дякуємо за підтримку й керівництву Дніпропетровського регіонального інституту державного управління НАДУ при Президентіві України - директору інституту С.М.Серьогіну та його першому заступникові Є.І.Бородіну за натхнення та підтримку в подальшому розвитку альманаху.

Майбутнє, якого ми прагнемо, створюється сьогодні, і кожного дня народжується те, що наші нащадки будуть вважати своєю історією...

З повагою

Редакція альманаху «Грані» –

С. А. Квітка, С. В. Шевцов, В. В. Кривошеїн, О. Б. Шляхов, К. М. Колесников, Н. Ю. Яценко